

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

Հերթական ատեստավորման ենթակա ուսուցիչների
վերապատրաստում

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
ՀԱՐՑԱԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՄԵԹՈԴԻ ՄԻՋՈՑՈՎ

ՈՒՍՈՒՑԻՉ՝

ՎԱՅՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՂԵԿԱՎԱՐ՝

ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ

ԱՌԱՐԿԱ՝

ՆԶՊ

ԴՊՐՈՑ՝

<<ԿՈՒՏԱԿԱՆԻ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑ>>ՊՈԱԿ

ՎԱՐԴԵՆԻՍ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Ներածություն
- Գրական ակնարկ
- Քննադատական մտածողություն: Նպատակն ու խնդիրները
- Քննադատական մտածողության անհրաժեշտությունը համակարգի փուլերը
 - Քննադատական մտածողության զարգացումը ուսուցման գործընթացում
- Ջետազոտական մաս
- Եզրակացություն
- Օգտագործված գրականության ցանկ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Քննադատական մտածողության ձևավորումն ու զարգացումն այսօր հանդիսանում է կրթության գլխավոր նպատակներից մեկը: Այս հետազոտության նպատակն է ստեղծել հիմք ձևավորելու քննադատական մտածողություն զարգացնող կրթական համակարգ, որն իր հերթին կարող է գործիք հանդիսանալ ինքնության հիմքի վրա ծագող կոնֆլիկտների կանխման, կարգավորման և հաշտեցման համար: Այսօր հաճախ է շեշտվում այն մոտեցումը, որ դպրոցի նպատակը միայն գիտելիքի տրամադրումը չէ: Այսօր դպրոցն ունի առավել բարդ առաքելություն՝ ձևավորել սերունդ, որն ունի ինքնուրույնություն քննադատաբար մտածելու իրական կյանքում գոյություն ունեցող խնդիրների շուրջ: Քննադատական մտածողությունը նպաստող հմտությունների զարգացումը կարևորում է ժողովրդավարական հասարակության ձևավորման և ժողովրդական արժեքների պահպանման տեսանկյունից: Քննադատական մտածողությունն իրենից ներկայացնում է տեղեկատվությունը վերաիմաստավորելու և ձևավորելու բարդ գործընթաց, որը կատարվում է գաղափարներն ու միջոցները ստեղծագործաբար համադրելու միջոցով: Ակնհայտ է նաև, որ քննադատաբար մտածելը հմտություն է, որ կարող է ձևավորվել և զարգանալ ուսումնական բարենպաստ միջավայրում: Ժամանակակից մարդուն նոր սոցիալ-տնտեսական միջավայրում իրեն հարմարավետ ու լավ զգալու համար անհրաժեշտ է, որ նա կարողանա արագ հարմարվել կյանքի փոփոխվող իրավիճակներին, ինքնուրույն ձեռք բերելով անհրաժեշտ գիտելիքներ՝ դրանք կիրառի ծագող խնդիրների լուծման համար: Քննադատական մտածողությունը կարևորագույն հմտություն է, որի հիմքերը պետք է դնի հանրակրթական դպրոցը: Հուզականությունը, ստեղծագործական երևակայությունը, արժեքային ներքին մղումները հանդիսանում են քննադատական մտածողության բաղադրիչ մասեր:

Անընդհատ փոփոխվող աշխարհում կրթական ոլորտի մասնագետների կենտրոնական հարցը պետք է լինի «Ինչպե՞ս կարելի է երեխաներին լավագույնս նախապատրաստել ժողովրդավարական և տնտեսապես զարգացած կյանքին, որ նրանց սպասում է 21-րդ դարում»: Բովանդակությունը յուրացնելը, իհարկե, կարևոր է, սակայն, հավանաբար, դա չէ վճռորոշը: Աշակերտների հիմնական առաջադրանքը արդյունավետ կրթություն ստանալն ու քննադատաբար մտածել սովորելն է: Աշակերտները, նոր ինֆորմացիայի բախվելիս, պետք է կարողանան այն մտածված քննադատական վերլուծության ենթարկել: Նրանք պետք է ի գորու լինեն ինքնուրույն ու անկախ մտածել նոր ինֆորմացիայի և գաղափարների մասին և գործեն ըստ այդմ: Այդ դեպքում նոր տեղեկատվությունն օգտակար կլինի: Նրանք պետք է ի վիճակի լինեն նոր գաղափարները դիտարկել բազմաթիվ տեսանկյուններից, գատողություններ անել:

Դրա կիրառումը հնարավոր է բոլոր տարիքներում: Երբեմն կարծիք է հնչում, որ միայն ավագ դպրոցի աշակերտները կարող են ներգրավվել այդ գործընթացում: Սա բավականին սխալ պատկերացում է: Կրտսեր դպրոցի երեխաները ևս պատրաստակամորեն են մասնակցում բարդ խնդիրների լուծում պահանջող առաջադրանքների կատարմանը և ընդունակ են դրսևորել որոշումներ կայացնելու կարողության բարդ մակարդակ: Չէ՞ որ գիտելիքն արժեքավոր է, երբ այն կիրառելի է և ընկալված է հիմնավորապես: Ապագան պատկանում է նրանց, ովքեր կկարողանան տեղեկատվությունը քննադատաբար վերլուծել և կերտել սեփական ճշմարտությունը: Քննադատական մտածողությունը ինքնուրույն մտածողություն է:

Քննադատորեն մտածող մարդն առանց քննարկելու, բանավիճելու այնքան էլ հաճախ չի կիսում մեկ ուրիշի տեսակետը: Նա կարողանում է մտածել և ինքնուրույն,

ազատ ու անկաշկանդ արտահայտել իր կարծիքները: Քննադատական մտածողությունը ուսուցման համակարգում նոր մոտեցում է, որը վերջին տարիներին լայն տարածում է գտել:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Մտածողությունը ճանաչողական գործունեության տեսակ է: Մտածողությունն առաջին հերթին իրենից ներկայացնում է ճանաչողական մոտիվացիա: Ըստ հոգեբանների մտածողությունն այն իմացական գործընթացն է, որի օգնությամբ մարդը կարողանում է ստացված դուրս գալ անմիջական զգայական արտացոլման միջոցով տվյալների հատկանիշները: Մտածողությունը շրջապատող միջավայրի առարկաների և երևույթների հարաբերությունների և կապերի իմացությունն է: Մտածողությունը միջնորդված և ընհանրացված իմացություն է, ունի սոցիալական պայմանավորվածություն, իսկ նրա բարձրագույն տեսակները կապված են խոսքի հետ:

Մտածողությունը իրենից ներկայացնում է <<մտքերի ու զուգորդությունների նպատակաուղղված հոսք, որը կարող է հանգեցնել իրականության հանդեպ եզրակացության>>: ճանաչողական բազմաթիվ գիտնականների կողմից՝ Ռուբինշտեյն, Դունկեր, Չելց և այլոք:

Քննադատական մտածողությունը արդյունք է: Դա մտածողության այն ձևն է, որի շնորհիվ մարդը գաղափարների կամ ինֆորմացիայի հետ փոխգործության մեջ մտնելով, բնականորեն, ինքնին մտածում է քննադատաբար (քննելով և դատելով): Սա ակտիվ գործընթաց է, որը դիտավորյալ խթանվում է կամ ինքնաբուխ ի հայտ է գալիս և որը սովորողին ընձեռում է ինֆորմացիան տնօրինողի կայուն դեր, այսինքն՝ սովորողը կարողանում է ինֆորմացիան քննության ենթարկել, յուրացնել, ձևափոխել, հարմարեցնել կամ ժխտել: Այն երևան է գալիս, երբ սովորողը սկսում է այս կարգի հարցեր տալ՝ «Ի՞նչ է այս ինֆորմացիան նշանակում ինձ համար», «Ինչպե՞ս է այս գիտելիքը հարաբերակցվում իմ պատկերացումների հետ», «Արդյո՞ք այս ինֆորմացիան օգտակար է», «Ինչպե՞ս եմ ես վերաբերվում այս գաղափարներին» կամ

«Այս գաղափարների համաձայն գործելու հետևանքն ինչպիսի՞ն կլինի ինձ և ուրիշների համար»:

Քննադատական մտածողությունը լավ չի յուրացվում ուսումնական ծրագրի կամ առօրյա կյանքի համատեքստից դուրս: Դպրոցում քննադատաբար մտածելու լավագույն ձևը այդ մտածողությունը կիրառելն է որպես որևէ գաղափարի մոտենալու եղանակ, որպես ամենօրյա ուսումնական ծրագրի մաս և ակնկալվող արդյունք:

ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ: ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Չնայած այն համընդհանուր համաձայնությանը, թե որքան կարևոր է քննադատական մտածողությունը, վերջինիս միասնական սահմանում թերևս չկա: Հայերենում խնդիրն առավել բարդ է, քանի որ տերմինը հայերեն է թարգմանվում անգլերենից և գոյություն ունեցող թարգմանությունը հաճախ չի արտացոլում այն ընդգրկուն հասկացությունը, որը ներդրված է անգլերեն տերմինի մեջ: Այսպես հայերենում „քննադատական մտածողությունը“, ենթադրում է պարտադիր քննադատություն խնդրո առարկայի շուրջ:

Ռոբերտ Էլնիսը, ով հանդիսանում է քննադատական մտածողության առաջատար մասնագետներից մեկը, քննադատական մտածողությունը սահմանում է, որպես „ողջամիտ և ռեֆլեկտիվ մտածողություն, որը միտված է որոշելու ինչին հավատալ կամ ինչ անել,“: Միքայել Սկրիվենը և Ռիչարդ Փոլը նշում են, որ քննադատական մտածողությունը դա դիտարկման, փորձի, դատողության, պատճառաբանության և /կամ հաղորդակցության միջոցով հավաքած ինֆորմացիան ակտիվորեն և հմտորեն համակարգելու, կիրառելու, վերլուծելու և գնահատելու մտավոր գործընթացը, որը ծառայում է որպես ուղեցույց անհատի համոզմունքների ձևավորման և գործողությունների համար:

Քննադատական մտածողությունը մի գործընթաց է, որի հիմքը դրվում է դպրոցում աստիճանաբար, ուսումնառության յուրաքանչյուր փուլում: Դրա հիմնական նպատակն է

ակտիվացնել ուսումնական գործընթացը: Ակտիվ քննարկումների, հարցադրումների արդյունքում աշակերտների մոտ ձևավորվում է աշխարհայացք, որը դուրս է նախապաշարմունքներից, ինքնուրույն վերաբերմունք այս կամ այն երևույթների հանդեպ: Քննադատական մտածողությունը մտավոր բարդ գործընթաց է, որն սկսվում է տեղեկատվությամբ և ավարտվում որոշման կայացմամբ:

ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՆՋՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԴՊՐՈՑՈՒՄ

Այսօր Հայաստանի կրթական բարեփոխումներով շահագրգիռ մանկավարժները լուրջ որոնումների մեջ են: Դրանք հիմնականում նպատակաուղղված են դասավանդման արդյունավետությունը բարձրացնող նոր մեթոդների, հնարների, եղանակների հայտնագործմանը և գործնականում կիրառելու խնդիրներին: Համաշխարհային մանկավարժության մեջ արդեն կան որոշակի նվաճումներ, որոնք հասանելի են նաև հայ ուսուցչին և հաջողությամբ կարող են գործադրվել մեզանում:

Չի կարելի ենթադրել, որ աշակերտներն արդյունավետ քննադատական մտածողության կիսանեն ինքնաբերաբար կամ, պարզապես, որովհետև այն հռչակվել է կարևոր մի բան: Բավական չէ նաև քննադատական մտածողությունը դարձնել ուսումնական ծրագրի մի մասը: քննադատական մտածողությունը չի կարող ձևավորվել «քննադատական մտածողության յոթ քայլ»-ը սովորեցնելու կամ որևէ այլ դեղատոմսի միջոցով: Արդյունավետ և քննադատաբար մտածող դառնալու համար աշակերտները պետք է քննադատական մտածողության իրական փորձառություն ունենան: Տարածված սխալներից է այն պատկերացումը, որ քննադատական մտածողությունն ուսուցանվող «առարկա» է, կամ հմտությունների մի խումբ է, որը պետք է, պարզապես, մտապահել:

Այս ծրագրի նպատակն է՝ կրթել և դաստիարակել արժանավոր քաղաքացիներ՝ այսինքն՝ գործունյա, քննադատաբար մտածող անհատներ, որոնք ի զորու են լինելու ճիշտ կողմնորոշվել ժամանակակից կյանքի ամենաբարդ իրավիճակներում, ազատ ու անկաշկանդ հայտնել սեփական կարծիքները, տեղին հարցադրումներ անել, ուշադիր ու հանդուրժող լինել այլոց կարծիքների հանդեպ և վստահաբար ստանձնել որոշումներ կայացնելու պատասխանատվությունը:

ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Դասավանդման ընթացքում կիրառելով քննադատական մտածողության զարգացմանը նպաստող մեթոդներ ու հնարներ՝ համոզվել ենք, որ մեր սաներն էլ կարող են սովորել քննադատաբար մտածել, լինել իրենց ուսումնառության ակտիվ դերակատարները, համագործակցել իրենց դասընկերների հետ: Աշակերտները դառնում են ակտիվ սովորող, մտածող և ստեղծագործող անհատներ: Արդյունավետ քննադատական մտածողություն դրսևորելու համար նրանք պետք է.

Չարգացնեն իրենց ինքնավստահությունը և հասկանան, որ իրենց կարծիքներն ու մտքերն արժեքավոր են,

Ակտիվորեն մասնակցեն ուսումնական գործընթացին,

Հարգանքով լսեն բազմազան կարծիքներ,

Պատրաստ լինեն և ձևակերպել, և հարկ եղած դեպքում նաև կասեցնել սեփական դատողությունները:

Գարիսոնը խիստ կարևորում է ուսուցչի դերը քննադատական մտածողության զարգացման գործում: Նա նշում է, որ ուսուցիչը պարտավոր է սովորողին քննարկումների միջոցով դրդել վիճարկելու տարբեր գաղափարներ, ենթադրություններ, տեսություններ, նորմեր և կանոններ, քանի որ

քննադատական մտածողությունը սովորողից պահանջում է ստաճել գաղափարներ ու խնդիրներ քննելու և հետևություններ անելու պատասխանատվություն: Ուստի պատահական չէ, որ շատ գիտնականներ պնդում են, որ ուսուցչի և աշակերտի միջև երկխոսության և քննարկման ծավալումը քննադատական մտածողության ձևավորման և զարգացման թիվ մեկ գրավականն է: Սիեգելը հավաստիացնում է, որ դասավանդողի հիմնական դերը կայանում է քննադատակար մտածողի օրինակ ծառայելու մեջ: Այսինքն՝ դասավանդողն առաջինը ինքը պետք է պատրաստ լինի վիճարկելու սեփական արժեքներն ու գաղափարները և դրանով իսկ օրինակ ծառայի իր ուսանողների առջև :

Քննադատական մտածողությունը խթանելու կամ, հակառակը՝ արգելակելու հզոր միջոցներից մեկը ուսուցչի հարցումն է: Ուսուցչի առաջադրած հարցերից է կախված դասարանում հաստատվող մթնոորտը: Այս հարցերը ցույց են տալիս, թե դասարանում ինչն է արժևորվում, ինչպես են ճիշտն ու սխալը որոշվում, ում պետք է և ում պետք չէ համարել գիտելիքի և տեղեկատվության աղբյուր: Հարցերը, որոնք աշակերտի մտածողությունը սահմանափակում են պարզ վերարտադրությամբ, կամ նեղացնում են մտքի աշխատանքը, հուշում են աշակերտին, որ իր մտածելն ավելորդ բան է: Հարցերը, որ աշակերտին մղում են խորհելու, կշռադատելու, վերակառուցելու, երևակայելու, ստեղծագործելու կամ ուշադիր ծանրութթան անելու, բարձրացնում են աշակերտների մտավոր աշխատանքի մակարդակը, և օգնում են նրանց հասկանալ, որ իրենց մտածելը կարևոր է, որ իրենք կարող են ներդրում անել պատկերացումների և գաղափարների համապատկերում: Առաջարկվող հարցերի տեսակների շնորհիվ աշակերտները կարող են սովորել, որ գիտելիքը քարացած մի բան չէ, և որ գաղափարները առաձգական և փոփոխելի են:

Յուրաքանչյուր առարկայի ծրագրով նախատեսված գիտելիքների ուսուցումը չի կարող երբեք ընդգրկել այն բոլոր գիտելիքներն ու հասկացությունները, որոնք երեխան պետք է ստանա այդուսումնական առարկայից: Ծրագրում տրվածը միայն այն հիմնականն է, որ անհրաժեշտ է տվյալ առարկայից ընդհանուր գաղափար տալու համար, իսկ մնացածը երեխաներն իրենք պետք է ինքնուրույն կերպով ստանան շրջապատից ու գրքերից:

Այսինքն, յուրաքանչյուր ուսուցչի գերխնդիրն է սովորել սովորեցնելը:

ՅԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ

Յետազոտության օբյեկտը` դպրոցական տարիքի երեխան է:

Յետազոտության առարկան` պարզել քննադատական մտածողության համակարգի դերը ուսման արդյունավետության բարձրացմանը

Յետազոտության գործիքը` մտազրոհի մեթոդ, որի իրականացման համար գործում են հետևյալ կանոնները`

-Մտքերի ազատ հոսք

-Գաղափարների խրախուսում

-Մասնակիցների հավասարություն

-Զուգորդումների (ասոցիացիաների) ազատություն

Մեթոդի առավելությունները`

1. Խթանում է ստեղծագործական մտածողությունը:
2. Որպես մեթոդ հեշտ է յուրացվում սովորողների կողմից: Միտքը միտք է ծնում:
3. Խմբովի կազմվում է գաղափարներ:
4. Պարզ մեթոդ է, հեշտ է հասկանալ և հեշտ է կիրառել և ազատ հաղորդակցվել:
5. Խթանում է աշակերտների հետաքրքրությունը և ցանկությունը` նոր նյութը հետազոտելու ուղորտում, դրդում է աշխույժ հետաքրքրությամբ վերհիշել ուսուցանվող թեմայի շուրջ իրենց ունեցած ամբողջ տեղեկատվությունը:

Աշակերտները սկսում են խորհել բուն թեմայի մասին, հարցեր տալիս դրա վերաբերյալ: Այս կերպ աշակերտները կարողանում են լայն ու կայուն հիմք պատրաստել` նոր տեղեկատվությունն ընդունելու և այն հիմնավորապես յուրացնելու համար: Ի տարբերություն ավանդականի` այստեղ ամենագործուն դերը աշակերտինն է, իսկ ուսուցիչն ուղղորդողի դերում է:

Յետազոտությունը կատարել են 9-րդ և 10-րդ դասանում, որտեղ սովորում էին 6 աշակերտ / 4 աղջիկ, 2 տղա/: Դասի թեման էր „Կրակային պատրաստություն“:

Մինչև նոր դասանյութին ծանոթանալը, առաջարկել էի երեխաներին` մտքերի տարափոփ / մտազրոհ / թվարկել այն ամենը, ինչ գիտեն կամ կարծում են, թե գիտեն Կրակային պատրաստության մասին` առանց մտահոգվելու դրանց ճիշտ կամ սխալ լինելու իրողությամբ: Այստեղ կարևորը նրանց ամբողջ իմացածը վեր հանելն էր: Դրանք գրվեցին գրատախտակին, ապա յուրաքանչյուր գրվածի շուրջ տարվեց քննարկում և մտքերի փոխանակում: Այս ընթացքում ի հայտ էին գալիս նաև եղած անհամաձայնությունները: Երբեմն-երբեմն հարցեր էի տալիս, թե` արդյո՞ք բոլորն էին համաձայն առաջարկված մտքին և եթե այո կամ ոչ` ինչու: Յուրաքանչյուր պատասխանից առաջ աշակերտին մտածելու ժամանակ էի տրամադրում, պատասխանելիս խրախուսում արտահայտած ինքնուրույն կարծիքները: Մտքերի տարափ մեթոդի նպատակն էր խթանել աշակերտների հետաքրքրասիրությունը նոր նյութի նկատմամբ, վեր հանել թեմայի վերաբերյալ իրենց ունեցած տեղեկությունները: Արտահայտված տարբեր կարծիքներն ու գիտելիքները նպաստավոր պայմաններ էին ստեղծում աշակերտների հետաքրքրասիրությունն ու ուշադրությունը կենտրոնացած պահելու համար: Կարող էին առաջանալ նորանոր հարցեր, որոնք նույնպես կխթանեն աշակերտների հետաքրքրությունները նոր նյութի նկատմամբ: Այս փուլում Էական գործուն էր այն, որ ես հնարավորինս քիչ էի խոսում` ասպարեզը տրամադրելով աշակերտներին:

2. Երկրորդ փուլը հիմնական փուլն է: Այս փուլում սովորողները, կարդալով դասանյութը, հաղորդակցվում էին Նոր տեղեկատվության և Նոր գաղափարների: Ամենակարևորն այստեղ ներածական փուլում ձեռք բերված աշակերտների ներգրավման աստիճանի և հետաքրքրության պահպանման կարողությունն էր: Բացի այդ՝ աշակերտները վերահսկում էին իրենց ընկալումը, փորձում Նոր ստացված տեղեկատվությունը հարմարեցնել իրենց մտքում արդեն առկա իմացություններին:

Կան մեթոդներ, որոնց օգնությամբ կարելի է աշակերտների հետաքրքրասիրությունը կայուն պահել:

4. Վերջին փուլը եզրահանգան փուլն է: Այս փուլի նպատակն է՝ աշակերտների միջև ծավալել քննարկում, որի ընթացքում միմյանց հետ հաղորդակցմամբ, նրանք ծանոթանում էին տարբեր գիտելիքների, պատկերացումների, մտածում դրանց շուրջ, հարցեր տալիս, մեկնաբանում, բանավիճում, հակադրվում: Արդյունքում՝ կառուցվում էր սեփական իմացական դաշտը: Այս փուլում աշակերտն իսկապես յուրացնում, սեփականացնում էր Նոր գիտելիքը, ընկալածն արտահայտում էր սեփական բառերով ու ձևակերպումներով:

Անդրադառնալով ներածական փուլում մտքերի տարափի ժամանակագրատախտակի գրառումներին՝ ողջ դասարանով համեմատում և քննարկում էին այն կետերը, որոնց վերաբերյալ համաձայնություն կամ տարաձայնություններ էին ի հայտ եկել: Պարզաբանվում էր, թե տեքստը կարդալուց հետո փարատվեցի՞ն արդյոք նրանց կասկածները: Վերջում աշակերտներին հանձնարարվեց նկարել տեքստին վերաբերող որևէ կերպար կամ տեսարան և ցույց տալ միմյանց: Այս աշխատանքի նպատակն էր՝ օգնել աշակերտին ամփոփել ուսումնասիրվող թեմայի շուրջ իրունեցած պատկերացումները:

Իմ մասնագիտական-մանկավարժական մակարդակն արդեն համարժեք արձագանք էր գտնում աշակերտների վերաբերմունքի մեջ, երբ սովորողներն իրենք արդեն ուսուցման ընթացքում դրսևորվում էին որպես հավասարազոր որոնողներ ու կշռադատողներ:

Ուսուցման այս եղանակների ներդրումը նպատակ ուներ ապահովելու աշակերտների աշխարհընկալման ինքնուրույնությունը, զարգացնելու նրանց տրամաբանական մտածողությունը և ստեղծագործական երևակայութ

ԵՃՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, եկանք այն եզրակացության, որ քննադատական մտածողության հարցադրման մեթոդը նպաստում է ոչ միայն ուսման արդյունավետության բարձրացմանը, այլև գիտելիքները դարձնում է կիրառելի և նպաստում ինքնուրույն գիտելիքներ ձեռք բերելու կարողությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը:

Ակտիվ ուսումնառության շնորհիվ հնարավոր է դառնում ուսման համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծել դասարանում: Սրա շնորհիվ աշակերտները

- Կկարողանան կատարել ուսումնական որոնողական աշխատանք:
- Կկարողանան գտնել իրենց ստացած գիտելիքների և իրենց անձնական կենսափորձի միջև եղած փոխադարձ կապը, որպեսզի գիտելիքը գործնական կիրառություն գտնի:

- Կդառնան հետազոտող, փնտրող և լուծումներ առաջադրող, որով
- Ուսուցման սուբյեկտ-օբյեկտ մոդելը վերափոխվում է սուբյեկտ-սուբյեկտ մոդելի: Դասարանում գլխավոր դերակատարը կդառնա աշակերտը/ աշակերտակենտրոն ուսուցում/
- Աշակերտները կկարողանան որոշել, թե զանազան տեղեկություններն ինչպես են առնչվում միմյանց հետ:
- Աշակերտների մոտ զարգացնում է տեղեկատվություն մշակելու և հաղորդելու պատասխանատվությունը
- Արդյունավետ է դարձնում խմբակային քննարկումը
- Օգնում է հետևողականորեն պլանավորել մտածելու ընթացքը
- Բերում է աշակերտների մոտիվացիայի բարձրացմանը

Իսկ այս բոլորը նշանակում են, որ քննադատական մտածողություն զարգացնող մեթոդների օգտագործումը բարձրացնում է դասի արդյունավետությունը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Գիտամեթոդական հանդես Նախաշավիղ 2. 2001, 2. 2006, 5-6. 2004
2. Խաչատրյան Ս. Գ. , Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը տարրական դասարաններում, Գ. 2006.

3. ՀՀ ԿԳ նախարարություն, կրթական ծրագրերի կենտրոն: Կրթության ազգային ինստիտուտ: Ուսուցիչների հինգօրյա վերապատրաստումների պլան և նյութեր, 2007:
4. Քննադատական մտածողության տեսության զարգացումը դպրոցում, ծրագրեր և նյութեր, Երևան-2002